

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Ludovici Schönleben, Carnioli Labacensis, SS.
Theologiae Doctoris, Protonotarij Apostolici,
Archi-Diaconi Carnioliae Inferioris. Horae Subsecivae
Dominicales. Sive Discursus Sacri De Tempore ...**

Cum quadruplici Indice I. Discursuum. II. Locorum Sacrae Scripturae. III.
Rerum & Verborum. IV. Historiarum & Mythologiarum

Pars Hyemalis Et Verna Ab Adventu Ad Pentecosten. - Insertis aliquot
Allocutionibus Academicis

Schönleben, Johann Ludwig

Salisburgi, 1676

Discursus XXII. Dominica Resurrectionis. Compendium Seculorum. Thema.
Hæc dies, quam fecit Dominus, exultemus, & lætemur in ea. Psal. 117.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47077](#)

DISCURSUS XXII.

Dominica Resurrectionis.

Compendium Seculorum.

THE M A.

Hæc dies, quam fecit Dominus, exultemus, & lætemur in ea. *Psal. 117.*

S Y N O P S I S .

- I. Dies Resurrectionis Domini, in qua letari, & exultare convenit, est dierum Rex, annus Jubileus Eccl. Imò seculorum omnium compendium.
- II. Fecit quidem Deus omnes reliquos, sed hanc diem specia-
liter fecisse dicitur, quia est quædam recapitulatio omnium dierum memorabilium, & Dies facta novo modo. Dies novæ creationis.
- III. Magna fuit dies, qua populus Israël eductus est per mare rubrum, submerso Pharaone; sed hæc memorabilior, qua submersus est Pharaon infernus.
- IV. Magna dies, qua Josephus putatus mortuus, nunciatus est vivere: at hodie melior Josephus resurrexit.
- V. Magna dies, qua Sampson portas urbis portavit ad montem, sed celebrior ista, qua portas æreas inferni confregit Dominus.
- VI. Dies occisi Goliath umbra fuit diei hodiernæ. Dies Jona post triduum à ceto ejecti, Danielis ē lacu leonum incolmis extracti, & omnes alij memorabiles dies à mundo condito, in hodierna die recapitulantur.
- VII. Imò & ipsa dies, qua Dei filius ex utero virginis natus est in hodierna includitur, qui ex sepulchro veluti natus est immortalis, & hæc gloriōsor censenda, quam illa.
- VIII. Meritò igitur nos animat Ecclesia ut exultemus & lætemur, cum etiam latetur s. Tri-

I.
Trinitas, Virgo Mater, An-
geli, cœli, Beati, justi, & pec-
catores.

choata simul & completa est
gloria, adeoque Compendium
æternitatis futuræ.

IX. Auget exultationis mate-
riam, quod hæc dies non tan-
tum præcedentium sed & sub-
sequentium seculorum com-
pendium exhibeat. Nam ex-
hibet complementum glorie.

XI. Exultemus igitur letitia
spirituali, non sicut qui exul-
tant in rebus pessimis. Surre-
ximus cum Christo, sapiamus
quæ sursum sunt, ubi est Dies
una in atriis Domini super
millia Dies Compendium
seculorum.

X. Et si æternitas est intermina-
bilis vita simul tota & perfe-
cta possessio, utique hodie in-

Hæc dies quam fecit Dominus, exulte-
mus & lætemur in ea. *Psal. 117.*

I.

Si unquam alias, hodie profecto ve-
rissimum est illud vulgo jactari soli-
tum: *Post nubila Phœbus.* Neque e-
nim à condito mundo tristiora terris
incubuerunt nubila, quam sole Justi-
tiæ per acerbissima tormenta obscu-
rato, nec lætior unquam effulgit dies, quam hodi-
erna, qua idem sol Justitiæ vèlut è profundo pœ-
narum pelago emergens dissipatis universi tenebris
DIEM sibi gloriosam, nobis salutarem reduxit.
Hæc dies quam fecit Dominus, in qua omnia posse
mœrore excitantur ad gaudium, & quæ fuerunt
mortalitatis indicia, transeunt in argumenta im-
mortalitatis. Hodie mutatur probrofa Crux in glo-
riosum trophyum, mobilis Canna in stabile scep-
trum, flexiles virgæ in solidos regni fasces, corona
spinea in Diadema roseum, vulnera in margaritas,

Oo

tem-

temporaria obscuritas in perpetuum splendorem, acerbi dolores in cœlestes delitias, funestum bellum in jucundam pacem, tristes gemitus in lætos jubilos, lamenta in applausum, ignominia in gloriam, contumelia in panegyres, passio in Resurrectionem, mors in vitam. *Verè DIES quam fecit Dominus*, & specialibus privilegiis decoravit. *Hæc DIES omnium dierum mater*, ut loquitur Augustinus. *Hæc DIES, Bonorum dierum mater, vita immortalis exordium, totius gloriæ nostræ principium*, ut ait S. Tho. de Villano: *Hæc DIES. Dierum Rex*, ut inquit S. Gregorius Nazianzenus. *Hæc DIES est Dies salutis & gratiæ effato* B. Alberti Magni. *Hæc DIES est annus Jubilæus ex mente Incogniti*. *Hæc DIES est futuri seculi exemplar*, sic eam appellat Theophylactus. *Hæc DIES est inchoatio æternitatis suffragio Doctoris Angelici*. Quæ cum aliquanto accuratius expendo, audeo confidenter hanc DIEM appellare *Compendium Seculorum*. Id ne vanè à me dictum putetis, probationem aggredior. Vos interim AA. *Lætamini in Domino & exultate*. Corda tripludent, affectus congaudeant, vultus hilarescant, auscultent aures, linguae fileant: & incipio.

II. *Hæc dies quam fecit Dominus*. Absorptus in contemplatione hodiernæ felicissimæ diei Psaltes Regius, quasi oblitus, quod omnes DIES à prima mundi creatione Dominum conditorem agnoscant, de hac sola festiva voce pronuntiat: *Hæc DIES quam fecit Dominus*. Ubi ergo illa Davidis cogitationis alloquentis Deum: *Ordinatione tua perseverat dies*. Ubi illa: *Tuus est dies & tua est nox: tu fabricatus es auroram & solem*. Nunquid Propheta noverat à Deo mundum conditum, & divisam lucem à tenebris,
quan-

Psal. 118.

Psal. 73.

quando Appellavit lucem DIEM, & tenebras noctem? quomodo igitur sola Hæc DIES quam fecit Dominus, quâ debellator inferni Dei Filius gloria anastasi Resurrexit ab inferis? Nempe hæc DIES diarium omnium quædam recapitulatio fuit, & quidquid unquam vel gratosè misericors, vel justè vindicatus, vel glriosè omnipotens Seculorum antecedentium Diebus egerat, totum hoc in hodiernam Diem admiranda quadam synopsi & compendio contraxit. Magna haud dubiè & memorabilis DIES illa, quâ ex nihilo creatus visibilis mundus è chaos & tenebris abyssi eluctatus in lucem: *Dixitque Deus: Fiat, lux & facta est lux, factumque est vesper & mane dies unus.* Sed major & illustrior DIES hodierna, quæ non tam insensibilis solis illustrata splendoribus, quam eius qui lucem habitat innacessibilem, accelerato lumine inclaruit, quando sol verus lucem suæ resurrectionis gloriose radiis corporalibus immisceret. Ut bellè ratiocinatur S. Fulgentius. & magis ab incremento sole iustitiae, quam creato lumine DIES irradia tur. Unde apositè ad hanc cogitationem Cardinalis Bellarminus: *Dicitur autem DIES Resurrectionis, DIES quam fecit Dominus, quia Christus resurgens ut sol iustitiae novo modo fecit eum DIEM.* Novo inquit modo, quia cum primum diem conderet solo verbo dixit *& facta est lux.* Jam vero fecit, passus est, mortuus est, Resurrexit, & facta est DIES novæ cuiusdam creationis, quæ novum Adamum, novum hominem, novum Authorem humani generis produxit in lucem: sic fidejubet D. Thomas de Villanova: *Novus hodie Adam formatus apparuit, non in animam viuentem, sed in spiritum vivificantem, futuri seculi destinatus Pater, & origo; à quo nova quædam*

S. Fulgent
ap Alb.
Mag sup.
cit.
Bellarmino
in Psal.
117.

Thom Vil-
lan, ser. I.
de Resurr.

dam oriunda progenies. Hæc igitur DIES Resurrectio-
nis Dominicæ est etiam DIES creationis humanæ,
longè excellentioris primævâ. Quo sensu etiam a-
jebat S. Greg. Nyssse. Hoc est universale festum creatio-
nis, quod in præstituto annui circuli ambitu singulis an-
nis in universo mundo propter ejus qui ceciderat resurre-
ctionem peragitur. Casus autem est peccatum, resurre-
ctio vero ex peccati casu ereditio. Cecidit primus A-
dam vix creatus, quem secundus Adam resurrectione sua iterum erexit, & quodammodo primæ Crea-
tionis Diem, in hac recreatione renovavit. Eò re-
spexit & Sedulicus canens :

Sedul. lib.
4. Carm.

Cœperat interea post tristia sabbatha felix
Irradiare DIES, culmen qui Numinis alti
A Domino Dominante trahit, primusque videre
Promeruit nasci mundum, atque resurgere Christum.

Exod. 15.

D. Basil.
Seleuc. O-
rat. 9. Cæ-
sar.
Naz. Di-
al. 4.
Pet. Dam.
Colle&. in
vet. Test. c.
II.
Rup. Abb.
in Exod.

III Magna & memorabilis fuit illa DIES, qua populo Israëlis sicco vestigio per mare rubrum deducto, perseguens eum Pharao Ægyptius cum curribus & equis totoque exercitu suo submersus est, cantante Moysè & populo : *Cantemus Domino, gloriōse enim magnificatus est : equum & ascensorem deje- cit in mare.* quæ merito hodiernæ DIEI adaptant DD. Basilius Seleuciensis, Cæsarius Nazianzenus, Petrus Damiani, Rupertus Abbas, & alij, qua scilicet melior Moyses electi populi duxtor, devicto infernali Pharaone, *expolians Principatus & potesta- tes per sacratissimi sui sanguinis rubrum mare tra- duxit e servitute vincitos, deducendos ad terram promissionis.* Unde & Ecclesia his diebus utitur illo Cantico : *Cantemus Domino, gloriōse enim magnificatus est : Cui & illud correspondet : Hæc*
DIES

DIES quam fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea. Quia Princeps hujus mundi longa Tyrannide opprimens humanum genus ejectus est foras, qua potestas omnis infernal is demersa est: mors, Dœmon, peccatum absorpti sunt, & nos liberati sumus à servitute ac Tyrannide sathanæ; qua ut loquitur S. Bonaventura. Surrexit potenter ac triumphaliter, scilicet ex sua virtute, morte occisâ, devicto mortis Principe, liberatâ captivâ plebe, reseratâ januâ vitæ.

S. Bonav.
in c. 20.
Joan.

IV. Magna & memorabilis fuit illa dies qua innocens Joseph modo in puteum, modo in carcerem conjectus, cum putaretur mortuus, supra ipsum carcerem & alios vincitos potestatem accepit; sed illustrior hodierna dies, qua ut loquitur Eusebius Emissenus: *Joseph noster non solum illo inferni carcere, quo conclusus fuerat non tenetur; sed etiam alijs per eum mortis claustrum laxatur.* Insultare jam licet morti cum Doctore gentium: *Ubi est mors vitoria tua? ubi est mors stimulus tuus? stimulus autem mortis peccatum est.* Ec. Deo autem gratias, qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Jesum Christum. O Læta & fortunata dies qua cum Joseph noster mortuus crederetur, nunciatum est senescenti mundo: *Joseph filius tuus vivit, & ipse dominatur in omni terra.* Hæc DIES quam fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea.

Euseb. E-
misse. hom.
7. de Pasc.

1. Cor. 15.

Gen. 45.

V. Magna & memorabilis fuit illa dies, qua Sampson Philistæorum terror, cum in urbe occulus servaretur, media nocte consurgens apprehendit ambas portæ fores cum postibus suis & sera, impositas que bumeris portavit ad verticem montis. Sed illustrior hodierna DIES, qua verus Sampson, non tantum sustulit, sed Contrivit portas æreas, & videntes

Judic. 16.

Psal. 106.

O o 3

fer-

*ferreos confregit; ut nulli amplius usui servire possint, & nulla illos claudere valeant repagula, qui in Domino moriuntur. Eleganter ad hunc locum Chrysostomus: Hodie portas æreas confregit Dominus, hodie vestes ferreos contrivit. Non dixit aperuit portas æreas, sed confregit, ut inutilis deinde carcer fiat. Non abstulit vestes; sed contrivit, ut custodia deinceps fragilis & infirma reddatur; ubi neque janua neque vestis: & licet quis intret, non tenetur. Postquam enim primogenitus mortuorum & primitæ dormientium surrexit non moriturus! exclusit à sepulchro mortem, ut quisquis in illo fuerit colocatus, securus sit inde se vitam assècuturum, ubi antea mors dominabatur. Resurrexit Christus, ut resurrecturum se non dubitet Christianus; quod enim præcessit in capite, sequetur in corpore, inquit S. Augustinus. Hunc eundem typum fortissimi Sampsonis versans Hilarius Areلاتensis, componit eum Christo resurgentem, non ut effringentem portas, sed ut comminuentem columnas, quibus fractis domus helluantium Philistæorum corruit: ubi ait: *Hic est ille, qui pro mundi salute congressus, sicut de fortissimo illo Sampone legimus, plures inimicorum mortuus interficit, quam vivus occiderat. Hæc DIES quam fecit Dominus.**

S. Chry-
st. ap.
Baæz. To. I.

z. Cor. 15.

S. Aug.
serm. 162.
de temp.

Hilar. A.
relat. hom.
6.

z. Reg. 18.

VI. Magna & memorabilis fuit illa DIES quando juvenis David prostrato incircumcisso Goliath Israëlis terrore, victor processit cantantibus Choris: *Percussit Saul mille, & David decem millia*, sed hæc umbra tantum fuit hodiernae DIEI, qua verior David triumphavit infernalem Gigantem, cui ob eam victoriam acclamat Ecclesia: *Hæc DIES quam fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea. Magna fuit & illa DIES, qua devoratum Jonam post triduum inco-*

incolumem reddidit cetus: & hæc quoque hodier-
nam DIEM præsignabat ipsa veritate de se testimo-
nium perhibente: *sicut fuit Jonas in ventre Ceti, sic*
erit filius hominis in corde terræ tribus diebus & tribus
noctibus. Memorabilis quoque DIES, qua Daniel
intactus prodijt ē lacu leonum: *Ecce Danielem eru-*
tum de lacu leonum, & adoratum à Chaldaeis, inquit
Salmeron Christum designans resurgentem, qui &
addit: *En virgam Aaronis, quæ sicca refloruit: en co-*
lumbam redeuntem sub vesperam ad arcam cum ramo oli-
væ in ore: en templum solutum post triduum reædifica-
tum: en granum frumenti, quod in terram cadens, mor-
tuum fuerat, vivum resurgens, & multum fructum fe-
rens. Atque ita penè omnes memorabiles & illu-
stres DIES à mundo condito hodierna DIE quasi
recapitulantur.

VII. Quid dicam verò de felicissima illa DIE,
qua idem unigenitus Dei Filius assumptā nostræ
mortalitatis naturā ex intemeratæ virginis utero
tanquam sponsus procedens de thalamo suo in lu-
cem prodijt. An istam fortassè ab hodierna DIE
exclusam credemus? Reclamabit Apostolus, qui
hodie quoque Dei Filium genitum assèverat: *Resu-*
scitans JESUM, sicut in Psalmo secundo scriptum est:
Filius meus es tu: ego hodie genui te: ad quem locum
videtur respexisse D. Thomas de Villanova, ubi
ait: *De Virginis namque utero mortalis exortus est*
Dominus; de terræ gremio hodie nascitur immortalis.
Imò S. Augustinus hodiernum DIEM præfert DIEI
Nativitatis, quasi plus esset immortalem à sepul-
chro exurgere, quam mortalem ex utero Virginis
in mundum nasci. *Gloriosio est ista, quam illa Nati-*
vitæ. Illa enim corpus mortale genuit, hæc edidit im-
mor-

Matth. 10

Salmer.

To. II.

Trad. I.

Act. 13.

S. Tho.
Villan.
ser. I. de
Resurr.S. Aug.
serm. 133.
de temp.

mortale. Post illam Nativitatem ad Inferos descenditur, post hanc remeatur ad cœlos. O verè admirandam DIEM conflatam ex multis! DIEM dierum antesignanam! DIEM dierum synopsim! O Dominicam Resurrectionem (ut loquitur S. Ignatius M.) Regalem, eminentissimam omnium dierum! in qua completum est quidquid antiquis Patribus promissum, quidquid in Prophetiis prædictum, quidquid in figuris adumbratum fuit, ut una hæc DIES omnia Dei magnalia complectetur. Hæc est (suffragio S. Laurentij Justiniani) DIES præclara & celebris, excelsior cunctis sanctior universis, in qua mundi conditor ab inferis resurgens in corpore victor gloriofissimus remeavit ad superos.

S. Laur.
Just serm.
de Resurr.

S. Greg.
Nyss. O.
rat. 1. in
Pasch.

VIII. Obsequamur igitur monenti Ecclesie:
Exultemus & lætemur in ea. Nunquam tanta exultationis & lætitiae motiva habuimus. Hæc DIES quam fecit Dominus: cui supra alios dies Dominus benedixit, ut ait S. Greg. Nyssenus: quām peculiariter Deus sibi consecravit, ut ait Card. Bellarminus. Exultemus & lætemur in ea, in qua lætatur ipse æternus Pater, quia videt per Passionem Filij suæ rigorosæ Justitiae satisfactum: Lætatur ipse Filius quod factus obediens usque ad mortem exaltatur in gloriam: Lætatur Spiritus Sanctus, quod descendens supra fideles renovabit faciem terræ: Lætatur Virgo Mater, quia quem inconsolabili mœrore planixerat dolorosum, recepit Filium gloriosum: Lætantur Angeli, quia ruinæ illorum restaurabuntur: Lætaur cœli, quia recipient animas Beatorum: Lætantur Patres antiqui, quia liberati à nebris & umbra mortis: Lætantur justi & peccatores, quia redempti Passione Salvatoris, spem

con-

concipiunt gloriæ cum Christo Resurrectionis,
quæ sit *complementum* omnis optatæ felicitatis.

IX. Et cum hodierna DIES tantum pollicetur de futuro, quantum de præterito comprehendit, quis ibit inficias, Hanc DIEM quam fecit Dominus, esse non tam Compendium Seculorum antecedentium, quam futurorum. Fallor ni hæc sit mens Apostoli afferentis : *Habemus Redemptionem per sanguinem eius &c. secundum beneplacitum eius in dispensatione PLENITUDINIS TEMPORUM instaurare omnia in Christo, quæ in cœlis & quæ in terra sunt.* In Cœlis Angeli vix creati ceciderunt ; in terra homo vix conditus peccato se contaminavit. Hodie instaurantur ruinæ in cœlis in dispensatione PLENITUDINIS TEMPORUM, quæ complevit passione sua Dei Filius : instaurantur ruinæ in terris, cum redit in gratiam homo prævaricator. S. Chrysostomus in allegato Pauli textu prò voce instaurare legit *recapitulare*, quod sonat summarie comprehendere omnia quæ in cœlis & quæ in terra sunt. In cœlis verò sunt præterita, præsentia, & futura. Quod recapitulaverit & Compendio contraxerit præterita in cœlis & terra, fatis ostensum est : restat ostendere quomodo recapitulaverit etiam futura Dei Filius *Hac DIE quam fecit Dominus.* Laconicè & neruofè mihi dictum videtur à S. Bonaventura de Filio Dei : *In nascendo contulit consortium naturæ, in patiendo beneficium gratiæ, sed in Resurrectione Complementum Gloriæ* Miror quomodo *Complementum Gloriæ* cuius vel initium anxij anhemus. Suppetias ferat D. Thomas. *Hac DIE inchoatur DIES æternitatis, quæ est UNA, non habens interpolationem noctis quia sol qui eam facit, non occidit.*

Ephes. 1.

S. Chrysost. ap. Paolav.

S. Bonav.
ser. 1. de
Resurr.D. Tho.
in Cate-

Pp

Revo-

Revocate vobis in memoriam AA. illam sententi. am Regij Psalmis : *Quoniam mille anni oculos tuos sicut dies hesterna que præteriit.* Ergo in unam DIEM coarctat Deus mille annos, una DIE complect gloriam sed duraturam per æternitatem. *Et hæc DI. ES quam fecit Dominus,* illa est, quæ meritò appellatur *Complementum glorie,* quam post Resurrectionem inchoamus perennaturam.

*Boët. lib.
5. de Con-
sol.*

X. Favete mihi Domini Theologi, ut ex vobis audeam quærere quid sit æternitas ? Puto quod respondebitis cum Boëtio : *Est interminabilis vita simul tota & perfecta possessio.* Si simul tota nec prius habet nec posterius, non habet interpolationem : quæ cum sit gloriæ proprietatis, nihil mirum quod hodie contulerit nobis servator *Complementum glorie,* & consequentè quod *Hæc DIES quam fecit Dominus,* sit non solum antecedentium seculorum sed totius futuræ æternitatis **COMPENDIUM.** O DIEM omni cumulatam felicitate ! DIEM dierum omnium optatissimam ! DIEM, ex omnibus diebus UNAM, quam prædixerunt vatum oracula, suspirarunt Patrum desideria, consequuntur in plenitudine temporum animæ Christianæ ! DIEM in qua deletum mortis chirographum, expunctum maledictum, sublatum peccatum, homo Deo conciliatus, Paradisus apertus, scripti sumus hæredes cœli.

*S. Chry-
soft. in
Pf. 117.
S. Bern.
serm. 1. de
Pasch.*

XI. Itaque *exultemus & letemur in ea.* Lætitia videlicet spirituali, lætitia mentis, ut interpretatur Chrysostomus, non sicut illi, qui *exultant in rebus pessimis,* qui post exactum jejunium redeunt ad pristinas voluptates , de quibus S. Bernardus : *Amatores seculi, inimici Crucis Christi, cuius in vanum accepto nomine dicuntur Christiani, toto hoc tempore Quadra-*

dragesinali ad instantes inbiant dies Resurrectionis, heu ut liberius indulgeant voluptati! Non est hoc exultare & lætari in Die quam fecit Dominus. Exultare est in altum subtilire, est cum Christo resurgere, unde monet Apostolus: *Si consurrexitis cum Christo, quæ sursum sunt quærите &c. quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram.* Illuc oculos & mentem sublevemus, ubi nobis paratum est beneficiorum divinorum Complementum glorie, ubi nobis ostenditur DIES UNA in atriis Domini super millia, dies dierum omnium, *Compendium Seculorum*, qua sol irradiat, qui nescit occasum.

Coloff. 3.

DISCURSUS XXIII.

Dominica in Albis.

Pax Bellatrix.

THEMA.

Venit Jesus, & stetit in medio, & dixit eis: Pax vobis. *Joan. 20.*

SYNOPSIS.

I. Hierosolymæ status similis statui Athenarum sub triginata Tyrannis, quo optimus quisque periclitabatur; tunc tamen Socrates in medio erat ficut Christus in medio discipulorum consolans mestos, &c.

PACEM annuntians ituris ad bella, secus quam mundus. Nam Christus dat pacem in bello, mundus bellum in Pace.

II. Quid per salutationem Pax vobis innuere voluerit Christus, varius est Patrum sensus.

Pp 2

III. Opti-